

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.232/2024/6.

A tanács tagjai: Dr. Puskás Péter a tanács elnöke
Dr. Csesznok Judit Anna előadó bíró
Dr. Gyarmathy Judit bíró
Dr. Suba Ildikó bíró
Dr. Varga Edit bíró

A felperes: név1
cím1

A felperes képviselője: Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Bogó Dániel László ügyvéd
cím2

Az alperesek: név2
cím3
név3
cím3

Az alperesek képviselője: Dr. Molnárné dr. Szandtner Krisztina ügyvéd
cím4

A per tárgya: vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
Alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Budapest Környéki Törvényszék
9.Pf.20.246/2024/13. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Budaörsi Járásbíróság
4.P.20.552/2021/79. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Egyetemlegesen kötelezi az I.-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperes részére 247.650 (kétszáznegyvenhétezer-hatszázötven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felek 2016. április 19-én vállalkozási szerződést (a továbbiakban: vállalkozási szerződés) kötöttek építési, szerelési, kivitelezési munka elvégzésére a B., ... u. szám alatti ingatlan vonatkozásában. A vállalkozási szerződés tárgya az annak 1. számú mellékletét képező építési engedélyezési tervdokumentációban 2. számmal jelölt, pinceszintből, földszintből és egy emeletből álló összkomfortos, összesen 207,18 m² alapterületű, lakóház rendeltetésű ingatlannak a csatolt műszaki tartalomban foglalt leírásnak és követelményeknek megfelelő megvalósítása. A vállalkozói díjat átalánydíjként határozták meg, amelynek összege bruttó 65.000.000 forint volt.

[2] A vállalkozási szerződés 2.4. pontja szerint a megrendelő jogosult olyan pótmunkákat is megrendelni, amelyeket a műszaki leírás nem tartalmaz. A pótmunkákról és annak díjazásáról a feleknek külön írásban kell megállapodni.

[3] A peres felek 2017. május 10-én megállapodást kötöttek pótmunkák elvégzéséről (a továbbiakban: pótmunkaszerződés1), amelyben azt rögzítették, hogy az alperesek által igényelt pótmunkákat a felperes Excel-táblázatban a vállalkozói díj és/vagy anyagköltség megjelölésével feltünteti. A felek a pótmunkák közé sorolták a vállalkozó által megelőlegezett mindazon építési anyagok, termékek árát is, amelyek megvételére a megrendelő külön igénye miatt került sor.

[4] A pótmunkaszerződés1 4. pontja szerint a szerződéshez mellékletként csatolták az elvégzett pótmunkák listáját.

[5] A pótmunkaszerződés1 5. pontja szerint a megrendelők elismerik, hogy a vállalkozó a melléklet szerinti pótmunkákat elvégezte, illetve az ott megjelölt építési anyagokat, termékeket beszerezte. A 6. pont szerint a megrendelők a pótmunkák listájában megjelölt ellenértéket (vállalkozási díjat és költséget) elismerik, amelynek alapján a vállalkozó jogosult számlát kiállítani, és a megrendelők kötelesek azt megfizetni.

[6] A felek 2017. május 15-én újabb pótmunka szerződést (a továbbiakban: pótmunkaszerződés2) kötöttek, amelynek tartalma megegyezett a pótmunkaszerződés1-el, azzal az eltéréssel, hogy a mellékletet képező pótmunkák listája eltérő volt.

[7] A felperes 2017. május 10-én a pótmunkaszerződés1 alapján 20.049.368.- forintról, 2017. június 15-én a pótmunkaszerződés2 alapján 5.327.588 forintról állított ki számlát. Az

alperesek 2017. július 20-án 10.000.000 forintot megfizettek a felperesnek, ezt meghaladóan azonban a pótmunkaszerződések alapján kiállított számlákat nem teljesítették.

[8] A felperes 2018. január 8-án felszólította az alpereseket a pótmunkák után kiállított számlák ellenértékének a megfizetésére.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[9] A felperes elsődleges keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 15.376.956 forint vállalkozói díj és járulékai megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy a vállalkozási szerződésben és a pótmunkaszerződésekben foglaltaknak maradéktalanul eleget tett, az alperesek a teljesítést visszaigazolták, azonban a pótmunkaszerződés¹ után járó összegből kizárólag 10.000.000 forintot fizettek meg, a pótmunkaszerződés² után járó díjat pedig egyáltalán nem fizették meg. A felperes továbbá napi 10.000 forint késedelmi kötbér megfizetésére is kérte kötelezni az alpereseket a vállalkozási szerződés 8.1. pontja alapján pótmunkaszerződés¹ vonatkozásában 2017. július 8-tól, a pótmunkaszerződés² vonatkozásában 2017. szeptember 3-tól a kifizetés napjáig.

[10] A felperes másodlagos keresetében – amennyiben a bíróság azt állapítaná meg, hogy a pótmunkaszerződések nem jöttek létre érvényesen – jogalap nélküli gazdagodás címén kérte az alperesek marasztalását.

[11] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Az elsődleges kereset kapcsán arra hivatkoztak, hogy a pótmunkaszerződések nem jöttek létre, amennyiben létrejöttek, érvénytelenek, mert a jogszabályban előírt alakiság (ügyvédi okiratba foglalás) megsértésével készültek, illetve a felperes a szerződések megkötése során őket tévedésbe ejtette, megtévesztette, vagy a szerződések megkötésekor tévedésben voltak. Marasztalás esetére 3.147.583 forint erejéig a keresetet elismerték és kérték, hogy a bíróság a napi 10.000 forint késedelmi kötbért mérsékelje.

[12] Az alperesek a felperes követelésével szemben 10.217.279. forintot be kívántak számítani egyrészt azon a címen, hogy a vállalkozói szerződés szerinti főkötelezettség körébe tartozó és a vállalkozói díj által fedezett munkák ellenértékét 4.390.447 forint összegben a felperes alvállalkozóinak, illetve más vállalkozóknak is kifizették, így kétszeresen teljesítették, míg a fennmaradó összeg tekintetében arra hivatkoztak, hogy az az összeg az elmaradt munkák miatt a kifizetett vállalkozói díjból a részükre visszajár.

Az elsőfokú és másodfokú ítélet

[13] A hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 13.598.173 forintot és annak kamatát, és ebből 9.078.408 forint után 2017. július 8-tól, míg 4.519.765 forint után 2017. szeptember 3-tól a kifizetés napjáig számított napi 5.000 forint késedelmi kötbért, valamint 1.511.889 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az ítélet 3.147.583 forint vonatkozásában előzetesen végrehajtható, majd kiegészítő ítéletében rendelkezett a pervesztesség-pernyertesség arányának megfelelően a szakértői díj felek általi viseléséről.

[14] Ítélete indokolása szerint a perben nem merült fel olyan adat, tény vagy bizonyíték, amely arra utalt, hogy a 2017. május 10-én és 15-én kelt pótmunkaszerződések nem jöttek létre a felek között, azok a felek által aláírt, ügyvéd által ellenjegyzett szerződések. A szerződések alaki okból nem érvénytelenek és az alperesek azt sem tudták bizonyítani, hogy a pótmunkaszerződések megkötésekor a felperes bármilyen módon tévedésbe ejtette, illetve megtévesztette volna őket.

[15] Rögzítette továbbá, hogy a pótmunkaszerződések teljesítésigazolást is tartalmaznak, így az alperesek által elismert tételek, valamint a felperes által már nem érvényesített tételek mellett fennmaradó pótmunkák vonatkozásában az alperesek voltak kötelesek annak bizonyítására, hogy a pótmunkaszerződésekben szereplő vitatott munkák nem minősülnek pótmunkának és nem valósultak meg. Az elsőfokú bíróság a perben e körben kirendelt szakértő szakvéleményét aggálytalannak tartotta és elfogadta döntése alapjául. A szakvélemény szerint pótmunkának minősülő tételek vonatkozásában a pótmunkaszerződés1 alapján 9.870.374 forint, a pótmunkaszerződés2 alapján 5.311.731 forint felperesi követelés talált megalapozottnak. Megállapította továbbá, hogy az alperesek beszámítása 1.583.932 forint erejéig alapos, mert a vállalkozási szerződésből nem valósult meg a pergola, a mennyezeti gipszkarton, nem merült fel a fa nyílászárók többletköltsége, továbbá a szakértő levont 120.000 forintot az előkészítő munkák tételeinél számszaki hiba miatt.

[16] Mivel az elsőfokú bíróság az elsődleges keresetet alaposnak találta, a másodlagos keresetet nem vizsgálta.

[17] A kötbér követelés vonatkozásában az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes alappal érvényesíti a szerződés 8.1. pontja alapján a kötbérigényét, azonban azt napi 5.000 forintra mérsékelte.

[18] A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és az alpereseket egyetemlegesen terhelő fizetési kötelezettséget 10.940.559 forintra leszállította. Megállapította, hogy az alperesek a 2017. július 8-tól fizetendő napi 5.000 forint kötbért 6.420.794 forint után kötelesek megfizetni. A peresztesség-pernyertesség arányának a módosulására tekintettel megváltoztatta az elsőfokú ítélet és a kiegészítő ítélet perköltségre, szakértői díj viselésére vonatkozó rendelkezéseit is. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét, kiegészítő ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 10.729 forint másodfokú perköltséget.

[19] A jogerős ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság a pótmunkaszerződések létrejötte és érvénytelensége tekintetében egyetértett az elsőfokú bírósággal, az elsőfokú ítélet jogi indokolását is osztotta. A fellebbezésben foglalt érvek kapcsán kiemelte: az alperesek nem vitatták, hogy a pótmunkaszerződésen szereplő aláírások tőlük származnak, így nincs jelentősége annak, hogy az aláírás ügyvéd jelenlétében történt-e. Nincsen olyan jogszabályi rendelkezés, amely ügyvédi ellenjegyzést kíván meg a pótmunkaszerződés létrejöttéhez vagy érvényességéhez. Megjegyezte, hogy az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.rendelet) 3. § (1) bekezdése alapján a kivitelezési szerződést írásba kell foglalni, ugyanakkor a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:94. § (1) bekezdése értelmében az alakítás megsértése miatt semmis szerződés a teljesítés elfogadásával a teljesített rész erejéig érvényessé válik.

[20] Az alperesek nem vitatták továbbá az aláírt okirat tartalmát sem. A másodfokú bíróság szerint az alperesek nyilatkozatára tekintettel helyesen rögzítette a bizonyítási érdeket az elsőfokú bíróság, az okirattal szemben az alpereseket terhelte annak a bizonyítása, hogy a felperes által állított munkák nem pótmunkák, vagy azokat a felperes nem végezte el, vagy nem helyes a felszámított díj. Ebből következően valamennyi, alperesek által állított, és

bizonyítatlan tény az alperesek terhére esett. Kiemelte, hogy az alperesek ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság által megállapított pótmunkák körét nem vitatták.

[21] Alaposnak találta ugyanakkor az alperesek fellebbezési érvelését az összecszerűség körében arra tekintettel, hogy az elsőfokú bíróság nem helyezte levonásba a felperes által már fenn nem tartott tételekre eső összegeket (2.478.620 forint) a pótmunkaszerződés tekintetében. Az alpereseket terhelő marasztalási összeget ennek megfelelően módosította.

[22] Az alpereseknek a télikerttel kapcsolatos beszámítási igényét nem találta alaposnak, hangsúlyozva, hogy ezen igény tekintetében az alperesek nem tudtak jogcímet megjelölni. Rögzítette, hogy a télikert az alapszerződés részét képezte, azt a felperes nem vitatottan elkészítette, és az alperesek a teljes vállalkozási szerződés átalánydíját megfizették. Amennyiben az alperesek az alvállalkozóknak további összeget fizettek ki, az a felperessel szembeni jogviszonyban – jogalap hiányában – nem érvényesíthető. A tárgyalás berekesztése előtt megjelölt hibás teljesítés jogcíme az alperesek által előadott tényállással összefüggésben nem volt értelmezhető.

[23] A másodfokú bíróság nem látott alapot a kötbérigény teljes elutasítására, illetve a kötbér további mérséklésére sem. E körben kifejtette, hogy a kötbérrel kapcsolatos rendelkezés a szerződések része, az alperesek a szerződéseket aláírták. Az alperesek által hivatkozott felperesi elszámolási kötelezettség kapcsán a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes a követelését a pótmunkaszerződések alapján érvényesítette, a számlákat a szerződésben foglaltaknak megfelelően kiállította. Ezen túlmenően a felperest elszámolási kötelezettség nem terhelte, illet az alperesek bizonyítani nem tudtak. Rámutatott továbbá, hogy az alperesek nem állítottak, és nem bizonyítottak olyan felperesi késedelmet, amely a pótmunkákra eső vállalkozói díj megfizetése tekintetében felperesi (jogosulti) késedelemként figyelembe vehető lenne. Az alperesek az egyik számla ellenértékét sem egyenlítették ki maradéktalanul, tehát a számlákban érvényesített követelés megfizetése tekintetében késedelembe estek, így számlánként külön-külön érvényesíthet a felperes kötbér-igényt.

[24] A kötbér mérséklése tekintetében a másodfokú bíróság rámutatott, hogy a felperes az igényérvényesítéssel nem késedelmeskedett, illetőleg, hogy az eljárás elhúzódása nem eshet a felperes terhére, a kötbér mérséklésére nem adhat okot. A felek nem a teljesítendő szolgáltatás értékéhez igazították a kötbér mértékét, hanem számlánként, napi mértékű kötbért kötöttek ki, és azt más módon sem maximalizálták. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a kötbért helyesen mérsékelte, annak felülmérlegelésére a másodfokú bíróság nem látott okot.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[25] A jogerős ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet alpereseket marasztaló rendelkezésének akként történő megváltoztatását kérték, hogy az alperesek által elismert 3.147.583 forintot meghaladóan a felperes keresetét a Kúria utasítsa el.

[26] A felperes elsődleges kereseti kérelmének elutasítása esetén kérték, hogy a Kúria helyezze a jogerős ítéletet – az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – hatályon kívül és kötelezze az elsőfokú bíróságot a másodlagos kereset elbírálására.

[27] Kérték továbbá, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a jogerős ítélet kötbérre vonatkozó rendelkezését és az elsőfokú ítéletet e körben elsődlegesen akként változtassa meg, hogy az erre vonatkozó felperesi keresetet utasítsa el, másodlagosan akként, hogy a

kötbérfizetés kezdő időpontját 2023. április 14. napjára módosítsa. Harmadlagosan azt kérték, hogy a Kúria a kötbérre vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezést helyezze – az elsőfokú ítéletre kiterjedően – hatályon kívül és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra a vállalkozási szerződés felperes általi teljesítésének körében.

[28] Kérték továbbá a jogerős ítélet perköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezéseinek a megváltoztatását, a felperes kötelezését részleges pervesztességére figyelemmel az alperesek által felszámított perköltség arányos részének a megfizetésére, illetőleg az alpereseket terhelő perköltség összegének a kölcsönös igények beszámításával való megállapítását, valamint a felperes kötelezését az alperesek első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felszámított perköltsége megfizetésére.

[29] Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 237. §-át, 279. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:91. § (1) bekezdését, 6:108. § (1) bekezdését, 6:156. § (2) bekezdését jelölték meg, továbbá hivatkoztak arra, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.20.304/2021/5. számú határozatának azon részétől, amely szerint a szerződés műszaki tartalmának jelentős módosulása esetén, így nagyobb volumenű pótmunkák felmerülésekor, átalánydíj kikötése mellett is sor kerülhet a munkák, pótmunkák tételes, utólagos elszámolására.

[30] Felülvizsgálati kérelmüket az alperesek az elsődleges keresetet érintő jogerős ítéleti rendelkezés vonatkozásában azzal indokolták, hogy az elsőfokú bíróság az ügyvéd által ellenjegyzett pótmunkaszerződésekre, mint teljes bizonyító erejű magánokiratra hivatkozva osztotta ki a bizonyítási terhet az alperesekre. A másodfokú bíróság okfejtése alapján azonban nincs szükség az ügyvédi ellenjegyzésre, hiszen a Korm.rendelet csak írásbeliséget ír elő a kivitelezési szerződésekre.

[31] Ügyvédi ellenjegyzés hiányában a felek által aláírt pótmunkaszerződések már nem teljesítik a Pp. 325. § (1) bekezdésében a teljes bizonyító erejű magánokirat tekintetében előírt feltételeket. A felperes 2017. június 21-én írt e-mail üzenetével, az okiratokat ellenjegyző ügyvéd nyilatkozatával, a pótmunkaszerződés² keltét követően kelt számlákkal igazolták, hogy a pótmunkaszerződések nem teljes bizonyító erejű magánokiratok, azok ellenjegyzésére az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ügyvédi tv.) 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának a megsértésével került sor. Teljes bizonyító erő hiányában nem fordul meg a bizonyítási teher, erre tekintettel a Pp. 237. §-ába ütközik az elsőfokú bíróság tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített azon anyagi pervezetése, amely szerint az alperesek kötelesek annak a bizonyítására, hogy a felperestől nem rendelték meg a pótmunkát. Erre tekintettel iratellenes és kirívóan okszerűtlen az elsőfokú bíróság által tett megállapítás, amely szerint a perben nem merült fel semmiféle olyan adat, tény, vagy bizonyíték, amely arra utalt volna, hogy a pótmunkaszerződések nem jöttek létre a felek között, illetve az ügyvéd által szabályosan ellenjegyzett szerződések érvénytelenek.

[32] Rámutattak, hogy valóban nem vitatták azt, hogy a pótmunkaszerződéseket ők írták alá, azonban azt állították, hogy a felperes e-mail üzenetével, továbbá a R. Zrt. felperes hitelfelvételéről szóló válaszával bizonyították, hogy a felperes megtévesztette őket, amikor azt ígérte, hogy a banki igénylésen kívül semmi más célra nem fogja felhasználni sem a pótmunkaszerződéseket, sem pedig az egyéb, a per tárgyát képező kölcsönszerződést, a pótmunkaszerződések így a Ptk. 6:91. § (1) bekezdése alapján is érvénytelenek. Az alperesek kényszerhelyzetben voltak, ott álltak egy majdnem fizetéseképtelen felperessel egy be nem fejezett házban, így közös érdek volt a felperes fizetőképességének a helyreállítása a bank segítségével. Az alperesek fenntartották azt a jogi álláspontjukat, hogy az elsőfokú eljárásban becsatolt okirati bizonyítékok és a megismételt eljárásban beszerzett további bizonyítékok értékelésével egyértelműen megállapítható, hogy a pótmunkaszerződések aláírása az építkezési munkák elvégzését követően történt meg, így nem minősülnek érvényesen létrejött

pótmunkaszerződésnek a vállalkozási szerződés 2.4. pontja alapján. Érvénytelen szerződésre pedig a Ptk. 6:108. § (1) bekezdése alapján követelést alapítani nem lehet, így az alperesek által elismert munkák ellenértékén felül a felperesi elsődleges kereseti kérelem elutasításának van helye.

[33] Hivatkoztak arra is, hogy a pótmunkaszerződések érvénytelensége okán az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével ellentétben a felperest terheli annak a bizonyítása, hogy az alperesek a felperes által állított munkákat megrendelték, azok pótmunkának minősülnek, továbbá, hogy az alperesek a felperes által követelt összegű ellenértékkel tartoznak a felperes felé és a bizonyítatlanságot is a felperes terhére kell értékelni.

[34] Álláspontjuk szerint iratellenesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy nem vitatták a pótmunkaszerződések tartalmát, e körben utaltak az ellenkérelmükben foglaltakra és a perben beszerzett szakértői véleményre, amely megállapította, hogy bizonyos munkákat a vállalkozási szerződés keretén belül kellett volna megvalósítania a felperesnek. Előadták azonban, hogy a perben kirendelt műszaki szakértő szakvéleményére ítélet nem alapítható, mert a szakértő abból indult ki, hogy a pótmunkaszerződések érvényesek. Minden olyan szakértői megállapítás és válasz, amely arra hivatkozva került megállapításra, hogy az adott pótmunka azért minősül pótmunkának, mert az alperesek azt a pótmunkaszerződésben elismerték, hibás és aggályos.

[35] Hivatkoztak továbbá arra is, hogy a felperes a teljes vállalkozási díj kifizetése ellenére nem fejezte be a családi házat a vállalkozói szerződés szerint, így az alperesek két hónapig laktak a befejezetlen családi házban, ennek bizonyítására fényképfelvételeket is csatoltak az elsőfokú eljárásban.

[36] A Kúria Pfv.20.304/2021/5. számú határozatától jogkérdésben való eltérés körében az alperesek azt adták elő, hogy a felperes a 65.000.000 forint átalánydíjon felül jelen peres eljárásban további 25.376.956 forintot kíván az alperesekkel szemben pótmunka címén érvényesíteni, amely összeg nagyságánál fogva nagyobb volumenű pótmunkának minősül, így tételes elszámolás alá esik. A felperesnek a vállalkozói díj átalányjellege ellenére is fennállt az elszámolási kötelezettsége egyrészt a vállalkozási szerződés 2.3. pontjában szabályozott hideg-, melegburkolatok, szaniterek, külső-belső nyílászárók és mindazon anyag vonatkozásában, amelyet az alperesek az építési engedélyben, költségvetésben, valamint a műszaki leírásokban foglaltakhoz képest magasabb műszaki színvonalon kértek beépíteni, másrészt a műszaki tartalom jelentős módosulása miatt valamennyi pótmunka vonatkozásában. Utaltak arra, hogy a megismételt eljárásban kirendelt könyvszakértő a pótmunkatételek beazonosítása során az általa megállapított 81 pótmunka-hivatkozáshoz a peranyagból mindössze 23 pótmunkához tudott számlát vagy számlapárt beazonosítani, míg a perben kirendelt műszaki szakértő is csak a pótmunkaszerződés alapján a jogerős ítéletben meghatározott marasztalási összeg 73 %-át tudta azonosítani. Az érvénytelen pótmunkamegállapodások esetén a nem megfelelő tételes elszámolás a felperes terhére értékelendő és az alperesek által elismert és kifizetett pótmunka körén túl az elsődleges kereseti kérelem elutasítását vonja maga után.

[37] A másodlagos keresetet érintő felülvizsgálati kérelem indokaként kifejtette, hogy az elsődleges kereseti kérelemnek történt részbeni helyt adás következtében a látszólagos tárgyi keresethalmazatban, eshetőlegesen előterjesztett másodlagos felperesi kereseti kérelem vizsgálata mellőzésre került, így e körben nincs felülbírálandó jogerős ítélet. Megjegyezte azonban, hogy a jogvita tárgyát a vállalkozási szerződés megkötése után megrendelt, tehát szerződésen alapuló munkák képezik, ezen munkanemekre a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatóak, így a másodlagos kereset elutasításának van helye.

[38] A kötbér vonatkozásában előterjesztett felülvizsgálati kérelemben az alperesek előadták, hogy az érvénytelen pótmunkaszerződések alapján nem volt jogosult a felperes

pótmunkaszámla kiállítására, így az alperesektől a jogosulatlanul kiállított számlák után kötbért sem érvényesíthet.

[39] A kötbér kezdő időpontjának az eltérő meghatározása körében az alperesek arra hivatkoztak, hogy az alpereseknek a felperes a pótmunka végzése alatt folyamatosan ígérgette az elszámolást, az alperesek joggal bíztak abban, hogy a felperes képes a korrekt elszámolásra, azonban csak a megismételt elsőfokú eljárás alatt benyújtott beadványában tett eleget ezen kötelezettségének. Az alperesek a felperesi nyilatkozatot mellékleteivel együtt 2023. április 13-án vették át, a felperes nyilatkozatának az elhúzása nem járhat azzal a következménnyel, hogy jogosult legyen késedelmi kötbért érvényesíteni az alperesekkel szemben arra az időszakra, amely alatt nem teljesítette elszámolási kötelezettségét. Azzal, hogy a felperes megszegte az elszámolási kötelezettségét, szerződésszegést követett el, amely magatartása felróható és a Ptk. 1:4. § (2) bekezdése alapján és kötbért nem érvényesíthet az ezt megelőző időszakra. Utaltak arra is, hogy a felperes a számlák kiállítását és esedékesség időpontját követően több mint fél évvel később adta csak be a bíróságon a keresetlevelet, így az első számla esetében 287, míg a második számla esetében 229 nap telt el, amely az elsőfokú bíróság által 50 %-ra csökkentett kötbér alapján is önmagában 2.580.000 forint összegű kötbért jelent. A kereset benyújtásától kezdve a másodfokú hatályon kívül helyező végzés alperesek általi kézhezvételéig további 1538 nap telt el, így a két időszakra számított kötbér összege 17.960.000 forint, amely a jogerősen megítélt 10.940.559 forint pótmunkadíj 164 %-a.

[40] Az alperesek hivatkoztak arra is, hogy a felperes nem fejezte be az alvállalkozói szerződésben vállalt lakóház felépítését, a felperes 2017. június 3-i levonulása után olyan munkákat, amelyek egyértelműen a vállalkozási szerződés részei voltak, maguk valósítottak meg. Ezen tények ellenkezőjét a felperes az elsőfokú eljárás során nem tudta bizonyítani. A Ptk. 6:156. § (2) bekezdés alapján a felperes késedelme kizárja az alperesek egyidejű késedelmét, így a felperes nem jogosult késedelmi kötbér érvényesítésére az alperesekkel szemben.

[41] A perköltséget érintő felülvizsgálati kérelem indokaként arra hivatkoztak, hogy ha a Kúria az alperesek felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találja és a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú ítéletre is kiterjedően részben hatályon kívül helyezi, úgy a meghozatalra kerülő ítélet szerinti perveszteség-pernyeresség aránya módosul.

[42] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem visszautasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

[43] Elsődleges felülvizsgálati ellenkérelme azon alapult, a felülvizsgálat a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján kizárt, figyelemmel arra, hogy bár az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróság részben megváltoztatta, azt azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.

[44] A másodlagos felülvizsgálati ellenkérelmében előadta, hogy az eljáró bíróságok a tényállást helyesen állapították meg és a tényállásból a jogszabályoknak megfelelő jogi következtetést vontak le, a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, osztotta a jogerős ítéletben kifejtett indokokat, részletesen reagált a felülvizsgálati kérelem tartalmára is.

A Kúria döntése és jogi indokai

[45] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakra tekintettel a Kúria rögzíti, hogy az alpereseknek nem kellett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet előterjeszteniük, mert az engedélyezés szükségességének feltételei nem állnak fenn: a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet mind a vállalkozói díj, mind a kötbér iránti kereset esetében és a perköltség vonatkozásában is részben megváltoztatta, erre tekintettel a felülvizsgálat nem volt kizárt a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján, mint ahogy a felülvizsgálati kérelemben vitatott értékre tekintettel a Pp. 408. § (1) bekezdése alapján sem. Az alperesek felülvizsgálati kérelme tehát nem volt visszautasítható, azt azonban a Kúria nem találta megalapozottnak a következőkre tekintettel.

[46] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem egy kérelemhez kötött és eljárási szabályok által szabályozott rendkívüli jogorvoslati eljárás. Tárgya a jogerős ítélet, amelynek felülvizsgálatát a Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. A felülvizsgálati kérelem tehát a jogerős ítélet anyagi és/vagy eljárásjogi hibájának az orvoslására szolgál, a jogerő áttörésének olyan kivételes eszköze, amelyre csak törvényben meghatározott esetekben és feltételek fennállása esetén kerülhet sor. A jogerős ítélet felülbírálatának korlátait a felülvizsgálati kérelem és ha van ilyen, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem határozza meg: a Kúria az előadott kérelemhez, a megjelölt jogszabálysértésekhez és annak indokaihoz is kötve van [Pp. 423. § (1) bekezdés].

[47] A Pp. 413. § (1) bekezdésének – többek között a Kúria Pfv.21.291/2020/11., Pfv.21.096/2021/7. számú határozataiban kifejtett – értelmezése szerint: a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő, kötelező tartalmi kellékei – egyebek mellett – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen konjunktív feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt megjelöli a megsértett jogszabályhelyet, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, azaz a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. A felülvizsgálatot kérő félnek az általa hivatkozott jogszabálysértéssel összefüggésben a megsértett jogszabályhelyet konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatároznia, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának (Kúria Gfv.30.114/2023/4.). A több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. A félnek a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre való hivatkozása esetén a Kúria közzétett határozatát és annak azon részét kell megjelölnie, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér. A hiányos hivatkozásokat, azaz a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – a vonatkozó részében – a Kúria érdemben nem vizsgálhatja.

[48] Hangsúlyozandó továbbá, hogy a jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt [Kúria Pfv.20.797/2016/11. (BH2017. 232.II.)]. Ennek az az oka, hogy a bíróságok nem követhettek el jogszabálysértést olyan tényre, körülményre, jogra, jogi érvelésre vonatkozóan, amelyet a fél nem tett az eljárás tárgyává, így azt nem is vizsgálhatták.

[49] A kifejtettekre tekintettel nem volt mód az alpereseknek a szakértői vélemény aggályosságára alapított, továbbá a bizonyítási érdek nem megfelelő meghatározásával és a másodlagos kereset elbírálásának az elmaradásával, valamint a pótmunkaszerződés alaki érvénytelenségével kapcsolatos érveinek az elbírálására, mert az alperesek azokhoz nem kapcsoltak adekvát jogszabályi hivatkozást, mint elsődlegesen a Pp. 316. §-át, 265. § (1)

bekezdését 341. § (1) bekezdését és a Ptk. 6:6. § (1) bekezdését, 6:94. § (1) bekezdését. Figyelemmel arra, hogy az alperesek a kötbér kezdő időpontjának felülvizsgálati kérelmükben megjelölt időpontban való meghatározását és annak indokait, valamint azt, hogy a pótmunkaszerződések aláírásakor kényszer hatása alatt álltak, kizárólag a felülvizsgálati kérelmükben adták elő, ezek vizsgálatára sem volt lehetőség a [48] bekezdésben kifejtettek tekintetével

[50] Mindezek azt is jelentették, hogy az alpereseknek az eljáró bíróságok másodlagos kereset elbírálására való utasítása iránti és a kötbér iránti kereset vonatkozásában előterjesztett másodlagos felülvizsgálati kérelme nem volt alapos.

[51] Az alperesek felülvizsgálati támadásai közül tehát kizárólag a Pp. 237. §-ának, 279. § (1) bekezdésének és a Ptk. 6:91. § (1) bekezdésének, 6:108. § (1) bekezdésének és 6:156. § (1) bekezdésének a megsértése körében előadottak voltak érdemben elbírálhatók, ezek a hivatkozások azonban nem voltak megalapozottak.

[52] Az alperesek a Pp. 237. §-ának és 279. § (1) bekezdésének a megsértését azon az alapon állították, hogy az elsőfokú bíróság az ügyvéd által ellenjegyzett pótmunkaszerződésekre, mint teljes bizonyító erejű magánokiratra hivatkozva osztotta ki a bizonyítási terhet az alperesekre. A másodfokú bíróság nem cáfolta azonban azt az alperesi hivatkozást, hogy a pótmunkaszerződések ügyvédi ellenjegyzés hiányában már nem teljesítik a Pp. 325. § (1) bekezdésében a teljes bizonyító erejű magánokirat tekintetében előírt feltételeket, így a bizonyítási teher megfordulásának hiányában az elsőfokú bíróság tévesen terhelte az anyagi pervezetése körében az alperesekre a szerződések létre nem jöttének, a pótmunkák körének és azok nem teljesítésének a bizonyítását.

[53] Az alperesek ezen érvelése azonban téves. A Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetés nem azonos a perben nem irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettséggel, amely a kereseti (vizontkereseti) kérelem és az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre vonatkozott, azaz arra terjedt ki, hogy a régi Pp. 163. §-a alapján a bíróság a fél mely tényállításait ítéli olyanoknak, amelyek bizonyításra szorúlnak. A Pp. 237. §-a alapján a bíróság feladata a perben a tény- és jogkérdések tisztázása, így a bíróság anyagi pervezetésének ennek megfelelően arra kell irányulnia, hogy az (5) bekezdésben foglalt korlátok között a jogvita eldöntéséhez szükséges valamennyi bizonyítandó tény előadásra kerüljön, az azok bizonyítására szükséges bizonyítékok és bizonyítási indítványok rendelkezésre álljanak. Ez konkretizálódik a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdésében. Az alperesek nem ezt a tevékenységet, azaz ennek elmaradását vagy nem megfelelő teljesítését sérelmezték, hanem azt, hogy az eljáró bíróságok a pótmunkaszerződés teljes bizonyító erejű okiratba foglalásából kiindulva, illetve annak hiányát nem értékelve, a bizonyítási érdeket nem megfelelően határozták meg és így a pótmunkaszerződésekben foglaltakkal szemben őket kötelezték a bizonyításra és annak eredménytelenségét is az ő terhükre értékelték. Ez azonban nem az anyagi pervezetés vagy a bizonyítékok mérlegelésének, a tényállás megállapításának a szabályait rögzítő, az alperesek által a felülvizsgálati kérelemben felhívott jogszabályi rendelkezéseken, hanem az alperesek által a felülvizsgálati kérelmükben megsértettként nem megjelölt, Pp. 265. § (1) bekezdésén alapul. Mindez a [47] bekezdésében kifejtettek szerint, kizárta az alperesek ezen érvelésének a vizsgálatát.

[54] Megjegyzi azonban a Kúria, hogy az alperesek a jogerős ítéletet e körben tévesen értelmezték, ugyanis a másodfokú bíróság – helyesen – a jogerős ítélet 10. oldalán kifejtett indokaiból megállapíthatóan nem a pótmunkaszerződések teljes bizonyító erejű okiratba foglalása miatt, hanem azon okból értett egyet az elsőfokú bíróság bizonyítási érdek meghatározásával, hogy az alperesek nem vitatták azt, hogy a pótmunkaszerződéseket

aláírták, mint ahogy – egyes tételek kivételével – az aláírt pótmunkaszerződések tartalmát sem. Ezen nyilatkozatokra tekintettel az okiratban foglaltakkal szemben – függetlenül attól, hogy az okirat esetleg csak egyszerű okiratnak minősül – a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján valóban az alpereseknek kellett bizonyítaniuk mind a szerződéses akarat hiányát, mind az ott felsorolt (pót)munkák pótmunka-jellegét, mind azok elvégzésének elmaradását.

[55] Az alperesek Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértésére való hivatkozása kapcsán elsődlegesen arra mutat rá a Kúria, hogy a szerződés a Ptk. 6:58. §-a és a 6:63. § (1) és (2) bekezdése értelmében a felek kölcsönös és egybehangzó akaratának kifejezésével jön létre azzal, hogy a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges és a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. A szerződési akarat szóban, ráutaló magatartással és írásban is kinyilvánítható, így a már kifejezett és egybehangzó szerződéses akaratról kiállított okirat csak a szerződés írásbeli alakja. Az okirat jogi hatását tekintve tehát ilyen esetben nem azonos a szerződéssel. Amennyiben valamely jogszabály vagy szerződéses megállapodás egy adott szerződés vonatkozásában írásbeliséget ír elő, még annak elmaradása sem eredményezi a szerződés létre nem jöttét, hanem legfeljebb annak érvénytelenségére vezethet (Kúria Pfv.20.858/2024/14.).

[56] A felek között a pótmunkaszerződések az eljáró bíróságok egyező megállapítása szerint létrejöttek, a felek annak megkötésére irányuló akaratát (a megrendelés megtörténtét és tartalmát) az eljáró bíróságok a Pp. 279. § (1) bekezdése szerint eljárva, a felek nyilatkozatai és a bizonyítékok mérlegelése alapján állapították meg, amelynek felülmérlegelésére – ahogy azt a Kúria már több, így például a Pfv.20.154/2023/15. számú határozatában is kifejtette – csak kivételesen van lehetőség.

[57] Itt szükséges azonban arra is rámutatni, hogy az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben a pótmunkaszerződések létre nem jötte körében anyagi jogszabálysértésre sem hivatkoztak. Mindez azt is jelentette, hogy a felülvizsgálati eljárásban e körben a Kúriának kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelése megfelelt-e a Pp. 279. § (1) bekezdése által támasztott követelményeknek. A jogerős ítélet alapját képező fenti anyagi jogi rendelkezések alkalmazása helyességének vizsgálata – erre történő hivatkozás hiányában – nem képezhette a felülvizsgálat tárgyát, az csak a ténymegállapítások alapjául szolgáló bizonyíték értékelési tevékenység vizsgálatára korlátozódott. A Kúria az adott jogi érveléssel logikailag összekapcsolt anyagi jogi jogszabálysértés megjelölése nélkül tehát az állított eljárási szabálysértést csak annyiban vizsgálhatta, hogy az önmagában olyan súlyúnak tekinthető-e, amely már a jogerős ítélet megalapozatlanságát eredményezi. A Kúria anyagi jogi jogszabálysértésre vonatkozó következtetést a megjelölt eljárási szabálysértés megvalósulása esetén sem vonhatott le, figyelemmel a felülvizsgálati eljárás [46] bekezdésben kifejtett korlátaira (Kúria Pfv.II.20.383/2021/8.).

[58] A Pp. 279. § (1) bekezdésére alapított felülvizsgálati kérelmet megalapozhatja a bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelése, az, ha a bíróság által megállapított tényállás iratellenes, hiányos vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz. Nyilvánvalóan okszerűtlen a következtetés akkor, ha a bizonyítékokból csak a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.21.474/2011/10.- BH2013. 119.II.). A jogerős ítélet ilyen hibában az alpereseknek a pótmunkaszerződések létre nem jöttére alapított ellenkérelme alaptalansága körében nem szenved, különös tekintettel az alpereseknek a szerződések aláírását és tartalmát elismerő, illetve nem vitató, továbbá a pótmunkák teljesítését, így a felperes keresetét is részben elismerő nyilatkozatára. A pótmunkaszerződések mind a megrendelés megtörténtét, így az alperesek szerződéses akaratának fennállását, mind az abban foglaltak teljesítésének a megtörténtét igazolják a bennük foglalt teljesítési igazolásra tekintettel, így a pótmunkaszerződésben foglaltaktól –

kétséget kizáró bizonyítékok hiányában – az alperesek perbeli nyilatkozata számukra kedvezőbb irányba eredményesen nem térhetett el (Kúria Pfv.20.585/2023/5.). A pótmunkaszerződések tehát az azokat érintő szakértői megállapításokon és a felperes keresetleszállításában foglaltakon túl igazolták a munkák pótmunka-jellegét és azok elvégzését, így a jogerős ítéletben tett megállapítások és ténybeli következtetések alappal nem voltak felülmérlegelhetőek. Az alperesek által felhozott egyéb bizonyítékok, mint a szerződések munkák elvégzését követő aláírását alátámasztó emailek, számlák, az ügyvéd tanúvallomása e körben irrelevánsak, hiszen e tény a szerződésekből is kiderült, ettől azok még létrejöttek, így ezek a bizonyítékok nem tették lehetővé a Kúria számára eltérő következtetés levonását. A jogerős ítélet tehát e körben nem sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését.

[59] Nem sérült a Pp. 279. § (1) bekezdése, a Ptk. 6:91. §-a és a 6:108. § (1) bekezdése az alperesek érvénytelenségi kifogása alaptalanságának a megállapítása folytán sem. A Ptk. 6:91. § (1) bekezdése szerint az, akit a másik fél szándékos magatartásával tévedésbe ejt vagy tévedésben tart, a megtévesztés hatására tett szerződési jognyilatkozatát megtámadhatja. Az alperesek azonban nem azt állították, hogy a pótmunkák megrendelésére vonatkozó szerződéses nyilatkozatukat tették meg a felperes megtévesztő magatartása következtében, hanem csak annak írásba foglalása körében hivatkoztak erre. Ahogy azonban már fentebb kifejtésre került, a felek szerződéses akaratát rögzítő okirat jogi hatását tekintve ez esetben nem azonos a szerződéssel, a szerződés megjelenésének csak az egyik formája. A pótmunkaszerződések aláírásának és a pótmunkák megrendelésének alperesek általi elismerése, illetve nem vitatása, valamint a teljesítés és annak elismerése folytán az alperesek szerződéses akaratát bizonyított volt, az tehát, hogy a szóban bizonyítottan létrejött, és teljesített szerződések írásba foglalására egy későbbi időpontban milyen okból/célból került sor, illetve az aláírt szerződéseket a felperes később felhasználta-e hitelfelvételi kérelméhez, a szerződéses akarat fennállása szempontjából irreleváns, akarathibát, így a szerződés érvénytelenségét nem eredményezhet. Az alperesek által e körben megjelölt tényeknek és azok bizonyítékainak, így a megrendelt pótmunkák szerződések aláírását megelőző teljesítésének, a számlák keltének, az emaileknek és a banki tájékoztatásnak nem volt jelentősége. Mindez egyben azt is eredményezte, hogy az alperesek kötbérigény elutasítását célzó, szerződések érvénytelenségére alapított felülvizsgálati kérelme sem lehetett alapos.

[60] A jogerős ítélet jogkérdésben nem tért el a Kúria Pfv.20.304/2021/5. számú, eltérő tényállás mellett meghozott határozatától, így az erre alapított felülvizsgálati hivatkozás sem foghatott helyt, mint ahogy az alperesek kötbér vonatkozásában előterjesztett elsődleges, felperesi késedelemre, és a harmadlagos vállalkozói szerződés teljesítésének a további vizsgálatának a szükségességére alapított felülvizsgálati kérelme sem.

[61] A hivatkozott kúriai közzétett határozatban a szerződés lehetetlenülése folytán félbemaradt mű esetén mondta ki azt a Kúria, hogy bár a bírói gyakorlat szerint az átalánydíjas (ún. „fix áras”) vállalkozási szerződések körében a felek – általában – nem térhetnek át tételes elszámolásra, és a félbemaradt mű esetén a műszaki készültség szakértői eszközökkel meghatározott, tipikusan százalékos fokának a kikötött átalánydíjra vetítésével határozható meg a vállalkozót megillető díj (díjrész) konkrét mértéke (összege), a szerződés műszaki tartalmának jelentős módosulása esetén átalánydíj kikötése mellett is sor kerülhet a munka (az adott ügyben: a pótmunkák), tételes elszámolására.

[62] Jelen ügyben a felek között nem vitásan átalánydíjas vállalkozási szerződés jött létre, de – eltérően a hivatkozott kúriai határozatban foglaltaktól – a vállalkozói szerződés teljesítésre került, az alperesek ennek megfelelően a vállalkozói díjat meg is fizették a felperesnek. Ezt követően került sor a felek között két pótmunkaszerződés megkötésére, amely a megrendelt pótmunkáknak és azok díjának, illetve a beszerzett anyagok és azok költségének a tételes felsorolását és teljesítésének az elismerését is tartalmazta. A felperes

tehát nem az eredeti vállalkozói szerződésben meghatározott átalánydíjas megállapodás keretében, hanem ezen önálló (pótmunka)szerződések alapján valósította meg az abban foglalt munkálatokat, az abban meghatározott díjtételek és anyagköltségek mellett, az alpereseket is ezen szerződések alapján, az ott meghatározottak szerint kiállított számlák alapján terhelte a vállalkozói díj megfizetésének a kötelezettsége. A felperes a vállalkozói díj és késedelmi kötbérigényét is ennek megfelelően a pótmunkaszerződések alapján kiállított számlák teljes kielégítésének az elmaradása miatt érvényesítette. Mindezekre tekintettel nem lehetett alapos az alperesek Ptk. 6:156. § (1) bekezdésére alapított hivatkozása sem. Itt jegyzi meg a Kúria azt is, hogy a felperes a kötbérigényét elévülési időn belül érvényesíthette, az igényérvényesítéssel nem késedelmeskedett, a késedelemmel érintett időszak tartama elévülési időn belüli érvényesítése esetén a kötbérigény elutasítására ez okból nincs mód.

[63] Helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság arra is, hogy a felperest a pótmunkaszerződések tartalmára is tekintettel a számlák kiállításán túl további (tételes) elszámolási kötelezettség nem terhelte. Az adott tényállás mellett tehát az átalánydíjas vállalkozói szerződés, annak nem teljeskörű teljesítése, az az alapján elvégzett munkák elszámolása, azokra eső vállalkozói díj a pótmunkaszerződés alapján járó vállalkozói díjat és annak a megfizetése elmulasztása miatti kötbért sem befolyásolhatta, további elszámolási kötelezettséget nem keletkeztetett. Az alperesek a vállalkozói szerződés nem megfelelő teljesítésével összefüggésben a beszámításban előadottakon túl igényt nem érvényesítettek, az előterjesztett igényt az eljáró bíróságok elbírálták, azt felülvizsgálattal az alperesek nem támadták, így a kötbér iránti keresetre vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezésére egyelőre nem terjesztett igény elbírálatlanságára hivatkozással nem kerülhet sor.

[64] A Kúria a kifejtettek alapján az alperesek által megjelölt okokból nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[65] Az alperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, így a Kúria a perköltségre vonatkozó rendelkezéseket sem változtathatta meg, egyebekben a Pp. 405. § (1) bekezdése és a 364. §-a folytán alkalmazott Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket a felperes jogi képviselőjével felmerült felülvizsgálati eljárási költség egyetemleges megfizetésére. Ennek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés *a*) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg a 4/A. §-a alapján áfával növelten.

[66] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdés alapján megfelelően alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

[67] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki

A határozat elvi tartalma

I. A szerződési akarat szóban, ráutaló magatartással és írásban is kinyilvánítható, így a már kifejezett és egybehangzó szerződéses akaratról kiállított okirat csak a szerződés írásbeli alakja. Az okirat jogi hatását tekintve tehát ilyen esetben nem azonos a szerződéssel.

II. A jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt.

Záró rész

Budapest, 2025. május 21.

Dr. Puskás Péter s.k. a tanács elnöke, dr. Csesznok Judit Anna s.k. előadó bíró, dr. Gyarmathy
Judit s.k. bíró, dr. Suba Ildikó s.k. bíró, dr. Varga Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Sz.Sz.

bíróági ügyintéző